

Budapesti jegyzetek

III. közlemény

Hogy is volt?...

A jegyzeteket lapozgatva, komor, megdöbbentő mondatra bukkanunk. Amit akkor, emlékeztetőképpen, futólag feljegyeztünk, mindössze ennyi: Reggel még piros kedvvel, zöldelő reménnyel és a becsület fehér tisztaságában virultak a zászlók Budapest utcáin... Délben pedig?

Ez a néhány ceruzasor egyszerre felidézi a két hét előtti szomorú napot. Eddig vázolt pesti barangolásunk után álljunk meg egy pillanatra ennél a kis jegyzetnél. A csokorba kötött friss emlékek virágai közül vegyük ki a bánat virágszálat, ugy, amilyenek akkor láttuk, ott a várban... a gyönyörű ünnepnapon... az ünnepi tribünön... a maga döbbenetes valóságában. Hogy is volt? Hogy is történt?...

Csodálatosan tiszta, ragyogó nyárvégi napra virradt az ország szíve: Budapest. A magyar hit és boldogság ünnepe százszázas tömegeket mozditott meg az országban. Vidéki kisemberek, munkások, egyszerű falusi földművesek serege özönlötte el az utcákat és tereket, valami boldog felszabadultságban összeolvadva a város népével. Kora reggel, hét órákor, Istentem, milyen üdítő levegő csapott meg a budai utcákon, amint fölfelé siettünk a Koronázó-templomhoz. A tribünök a Tárnok-utcában és a Szentháromság-téren 8 órákor már zsufolásig voltak. Ezekben a percekben még nem sejtette senki a szörnyű eseményt. Az ünnep boldog mámore ragyogott a szemekben s úgy várta mindenki a körmenetet. Pedig ekkor már egymásután érkeztek a nagy tragédiát közlő táviratok a fővárosba. Kilenc óra is elmúlt, amikor a menet a királyi váról lassan elindult. A miniszterelnök ekkor már tudta a hírt s hirtelen — ezt sohasem lehet tudni, hogy miféle rádiópostán, vagy hogyan rohan a hír — suttogás indult meg a tribünökön. Valakinek a föléhez ért s az tovább adta. Komor, döbbenetes suttogás itt is, ott is. De senki sem tudja elhinni. Nem is lehet igaz, hiszen néhány perc múlva itt vonul el Kormányzó Urunk. Az ő tiszta nézésű szeme majd csak meg fogja cáfolni ezeket a suttogó híreket. És jött is. Fél 10 órákor alabárdos és lovastestőrség sorfala között haladt a Kormányzó Ur kíséretével. Minden szer szeretettel és féltően szegződők feléje. És ő itt megy közvetlen közelünkben megszokott, nyugodt tartásával, ruganyos léptekkel. Arcán nyoma sincs a bánatnak. Szemeiből csak az ünnep magasztossága látjuk kitükröződni. Levett kalappal halad a templom felé. Még néhány lépés és odaér. A Koronázó-templom harangjai szakadatlanul zugnak. A vészír suttogása egyszerre elnémul. Tehát mégsem igaz. De a Kormányzó Ur kísérete mögött egyszerre feltűnik a díszmagvarba öltözött Kállay Miklós miniszterelnök. Lehajtott fejjel halad. De miért olyan megtört? Arca komor. Láthatóan izgatott. Néhány szót vált halkán a melléte haladó Perényi Zsigmond báróval, a felsőház alelnökével. Ő is szemmel láthatólag szomorú. Miről beszélhetnek? És miért olyan döbbenetesen szomorúak mind a ketten? A harangok pedig zugnak, egyre zugnak...

Az ünnepi mise után újból láttuk a Kormányzó Urat. Gépkocsiba ült s visszament a várba. Utközben mosolyogva intett a lelkesen ünneplő tömeg felé. A tömeg is a vár felé tódul a körmenet után, hogy lássa a zenés őrsváltást. De miért áll meg egymásután annyi miniszteri gépkocsi a várpalota bejárata előtt? Miért érkeznek sorjában a miniszterek s a külföldi követek? S a várőrség felváltása, a díszes, parádés őrsváltás Szent István ünnepnapján miért megy ilyen komor csöndben, némán, zene nélkül?... És ekkor egyszerre az örömet hirdető nemzetiszínű zászló mellett megjelenik a várpalota homlokzatán a gyászlobogó. Most már mindent megért az ember. Most már a rádió hullámaiban is végigremeg a hír s anélkül, hogy bárki is rendelkezést adna

ki, Budapest házain egymásután jelennek meg a fekete zászlók. Volt valami döbbenetes nagyság és valószínűtlenség abban a némaságban is beszédesebben, ahogyan a harsogó boldogság színeire jelképes árnyékként ráborult a komor fekete. A nap továbbra is sütött, a nyárvégi pazar ragyogás sugaras játéka láthatólag rezdülésnyit sem változott, a tömegek ugyanúgy hullámzottak az utcákon, a boldog ölekezésben összefonódott karok nem eresztették el egymást, de olyan volt ez mégis, mint az a pillanat, mikor hirtelen kiég a szü, csak az idegek villámgyors rezdülése nem ér még el az arcról letörölni a mosolygást. Mint mikor a lélek már érzi és érti, de a test még nem tud reagálni a rettenetes csapásra. De csak egy pillanat csupán s a következőben már az arcok tükrén is ott a némaságában lehangosabb döbbenet.

A hír hatása leirhatatlan volt. Vidéki gazdák és budapesti polgárok egyaránt hitetlenül bámultak maguk elé s Budapest egész ünnepi arculata a délutáni órákban már gyászos komorrá változott.

A nemzeti ünnepből nemzeti gyásznap lett.

A sokszázezer ember úgy járt-kelt a főváros utcáin, mintha gyászházban járna és mintha valamennyien egy nagy gyászoló család tagjai lennének. A nyári szellő pedig mintegy a magyar sors szimbólumaként lengette egymás mellett a házak ormain az ellentétes és mégis olyan gyakran végzetesen összekapcsolódó színeket: a nemzeti és a gyászlobogót...

Igy láttuk Budapestet, így rögződött belénk ezen a szomorú emlékezetű Szent István napján...

A nép néma bucsúja

Feljegyeztünk egy-két mozzanatot a koporsó hazaérkezéséről is. A Ferec József-ter utcai lámpásait gyászfátyol borította. A Lánchíd, amelyet annyiszor láttunk már vendégváro díszben, nemzetiszínű

zászlók százairal vidám lobogásában, most gyászbaöltözötten ivelt a két part között. Sohasem láttuk még így, fekete zászlók sötét, komor gyászos díszében. A tér virágágyait, járdaszigeteit már négy órákor egyre sűrűsödő tömeg szegélyezi. A nép türelmesen és némán vár a tűző napfényben. Ugyanakkor az Országház oroszlanos főkapuja előtti téren is hatalmas tömeg gyült össze már a kora délutáni órákban. A szeretet megnyilvánulása szívemarkoló. A koporsó még meg sem érkezett a Déli-pályaudvarra s egyszerű falusi emberek és töpörödött földművesasszonyok jelentek meg az Országház előtt. Egyiknek kezében mezei virágokból kötött csokor. A hatalmas természetű portást kérleli az egyik öreg anyóka:

— Néhány szál virágot szedtem. Tesék ráhelyezni a ravatalra. — Majd büszkén így folytatja: — Nekem is három fiam harcol odakint, valahol a Don mellett.

A portás meghalottan vette át a virágot. A tömeget ebben az órában még nem engedték az Országházhoz, csak az újságírók csoportja igyekszik feljegyezni minden mozzanatot. A portás elmondja, hogy már sokan jöttek délelőtt is, egyszerű emberek és egyszerű csokrokat hoztak mezei virágokból. Egy nagybajszú falusi gazdálkodó állit most félénken oda. Ő is virágot hozott. Ezt mondja a portásnak:

— Gödöllői vagyok, kérem. Előttünk nőtt fel, együtt játszott a gyermekeinkkel. Sohasem ismert különbséget. Sokszor láttuk, hogy egész alacsonyán repült el a község és a part felett, hogy üdvözetet intsen édesanyjának.

Ennek az egyszerű embernek a szemében abban a pillanatban ott látszik az egész ország fájdalma.

Az Országház hatalmas márványfalai nem engedték be a nyári nap melegét. A kupolacsarnok hüvös volt. Csak a gótikus, színes ablakokon átverődő fény tanuskodott róla, hogy odakint szinte szikrázva tombol az augusztusi nap...

Odabent pedig hatalmas pálmafák borultak a ravatalra. A harangok zugtak. S a koporsót kísérő gyászmenet lassan befordult a Lánchidról az Országház felé.

Hazaérkezett...

GRE DINAR AUREL

Betegek

többnyire székrekedésben is szoktak szenvedni. Vigyázzunk ilyenkor a rendszeres emésztésre. Betegségben szükséges a **DARMOI**

